

ТОГТООЛ

2025 оной декабриин 26

№ 811

Улаан-Үдэ хото

**«Буряад Уласай дэбисхэртэ бээлүүлэгдэдэг
нютаг можын удха шанартай соёлой уг баялигай объектнүүдэй,
нютагай (нютагай засагай) удха шанартай соёлой уг баялигай,
элирүүлэгдэһэн соёлой уг баялигай объектнүүдэй байдалай, удхын,
хадагалалгын, ашаглалгын, мэдээжэ болголгын ба гүрэнэй талаһаа
харууһалалгын хойноһоо нютаг можын гүрэнэй шалгалта (хиналта)
тухай Дүрим баталха тухай, ба Буряад Уласай засагай газарай
гуримшуулгын хуули ёһоной зарим шиидхэбэринүүдэй хүсээ
буураһанда тоолохо тухай» гэхэн Буряад Уласай
Засагай газарай 2021.12.06-ай № 702 тогтоолдо
хубилалтануудые оруулха тухай**

Буряад Уласай засагай газарай гуримшуулгын хуули ёһоной
шиидхэбэриие хүсэндөө байгаа хуулитай зохилдуулха зорилгоор Буряад
Уласай Засагай газар **т о г т о о н о**:

1. Буряад Уласай Засагай газарай 2021.12.06-ай № 702 (Буряад
Уласай засагай газарай 2024.03.09-эй № 66, 2024.08.08-ай № 457
тогтоолнуудай найруулгаар) тогтоолоор баталагдаһан Буряад Уласай
дэбисхэртэ бээлүүлэгдэдэг нютаг можын удха шанартай соёлой уг
баялигай объектнүүдэй, нютагай (нютагай засагай) удха шанартай соёлой
уг баялигай, элирүүлэгдэһэн соёлой уг баялигай объектнүүдэй байдалай,
удхын, хадагалалгын, ашаглалгын, мэдээжэ болголгын ба гүрэнэй талаһаа
харууһалалгын хойноһоо нютаг можын гүрэнэй шалгалта (хиналта) тухай
дүримдэ удаадахи хубилалтануудые оруулха:

1.1. В пункте 1.5-дахи пунктда:

1.1.1. Хоёрдохи абзац удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«Хиналтын объектнүүд тухай мэдээнүүдые суглуулхадаа,
согсолходоо, шэнжэлхэдээ ба бүридхэхэдөө, тэдэниие бүридхэхэ
зорилгоор шалгалтын (хиналтын) зургаанууд гуримшуулгын хуули ёһоной
шиидхэбэринүүдэй ёһоор тэдэндэ үгтэһэн мэдээсэл, албан зургаанууд
хоорондын харилсаанай хэмжээндэ абтадаг мэдээсэл, мүн бултанай

харахаар мэдээсэл хэрэглэдэг.».

1.1.2. Удаадахи удхатай абзац нэмэх:

«Хиналтын объектнүүдэй бүридхэл бээлүүлхэдэ, хинагдагша нюурнуудта холбоото уласай хуулинуудаар бусадай хараалагдаагүй хаань, мүн зохистой мэдээнүүдэй, дансануудай гүрэнэй гү, али нютагай засагай мэдээсэлэй нөөсөнүүдтэ бии хаань, мэдээнүүдые, дансануудые тушааха уялга даалгагдаха ёһогүй.».

1.2. 2.3-дахи пунктн «д» дотор пункт удаадахи найруулгаар бэшэх:

«д) уялгата эрилтэнүүдые эбдэхэ аюулай харуулалтануудай тоолбори, хиналтын объектнүүдые аюулай бүлэгтэ оруулха гурим;».

1.3. 2.4-дэхи пунктн хоердохи абзацда «түлэбэй» гэхэн үгэ хаһаха.

1.4. Пункт 2.6 удаадахи найруулгаар бэшэх:

«2.6. Зүбшэлгыг тушаалта нюур утаһаар, видео-конференц-холбооной ашаар гү, али һэргылэмжын хэмжээ ябуулга, шалгалтын (хиналтын) хэмжээ ябуулга үнгэргэлгын үедэ хубиин хүлээн абалгада бээлүүлжэ болохо.».

1.5. 2.7, 2.7.1, 2.7.2, 2.7.3-дахи пунктнуудые удаадахи найруулгаар бэшэх:

«2.7. Һэргылжэ ошолго хинагдадаг нюурай ажал ябуулга бээлүүлгын газарта тушаалта нюур һэргылэлгын хөөрэлдөөнэй түхэлөөр, үгы гэбэл видео-конференц-холбоо гү, али «Инспектор» гэхэн гар утаһанай хабсаргалта хэрэглэхэ аргаар үнгэргэгдэдэг.

2.7.1. Һэргылжэ ошолгын үедэ хинагдагша нюур тэрэнэй ажал ябуулгада, үгы гэбэл, тэрээндэ хабаатай хиналтын объектнүүдтэ, аюулай хэмжүүрнүүдтэ зохилгодо табигдадаг уялгата эрилтэнүүд тухай, хиналтын объектдэ хабаатай аюулай шата доошолуулгын дурадхагдаһан аргууд тухай, янзанууд, удха ба эршэ тухай зохихо аюулай бүлэгтэ оруулалгаһаа уламжалан мэдээсэгдэдэг, харин тушаалта нюур хиналтын зүйлтэй танилсуулга, хиналтын объектнүүдые аюулай бүлэгтэ оруулгын ашада хэрэгтэй мэдээнүүдые суглуулга бээлүүлдэг.

2.7.2. Һэргылжэ ошолго соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаанай үүсхэлээр (уялгата һэргылэлгын ерэлгэ) гү, али хинагдагша нюурай үүсхэлээр үнгэргэгдэдэг.

2.7.3. Һэргылжэ ошолго үнгэргэлгын дүнгүүдээр хиналтын объектдэ № 248-ФЗ Холбоото уласай хуулийн 48-дахи статьягай 6-дахи ба 7-дохи хубинуудай ёһоор уялгата эрилтэнүүдые сахилгын хэмжээнэй ниитын сэгнэлтэ олгогдожо болохо.».

1.6. 2.7.4 - 2.7.11-дэхи пунктнуудые хүсээ буураһанда тоолохо.

1.7. Удаадахи удхатай 2.8-дахи пункт нэмэх:

«2.8. Хинагдадаг нюурай үүсхэлээр һэргылжэ ошолго хэрбээ иимэ нюурай бага олзын хэрэг эрхилэлгын субъектнүүдтэ хабаатай хаань, нийгэмэй шэглэлтэй аралжаанай бэшэ эмхи, үгы гэбэл гүрэнэй гү, али нютагай засагай эмхи зургаан болодог хаань, тэрэнэй мэдүүлгээр үнгэргэгдэжэ болохо.».

1.8. Удаадахи удхатай 2.8.1 - 2.8.9-дэхи пунктуудыг нэмэхэ:

«2.8.1. Хинагдадаг нюур хэргэлжэ ошолго үнгэргэхэ тухай мэдүүлгэ (саашадаа - мэдүүлгэ) гүрэнэй ба нютагай засагай туһа хангамжануудай ниитэ нэгэн порталай гү, али гүрэнэй ба нютагай засагай туһа хангамжануудай нютаг можын порталай аргаар үгэнэ. Соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаан мэдүүлгэ ажалай арбан үдэрэй туршада хаража үзэдэг болон хэргэлжэ ошолго үнгэргэхэ тухай, үгы гэбэл тэрэниие үнгэргэхээ арсаха тухай шийдхэбэри абана, энээн тухай хинагдагша нюурта дуулгана.

2.8.2. Хэргэлжэ ошолго үнгэргэхэ тухай шийдхэбэрийн абтаһан ушарта соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаан ажалай хорин үдэрэй туршада тэрэниие үнгэргэлгын үдэрыг хинагдагша нюуртай иимэ зүбшэлгэ тэмдэглэхыг хангадаг ямаршыг аргаар зүбшэнэ.

2.8.3. Хэргэлжэ ошолго үнгэргэхээ арсаха тухай шийдхэбэри удаадахи ушарнуудта абтана:

1) хинагдагша нюурһаа мэдүүлгэ бусааха тухай дуулгаһан бэшэг ороо;

2) дахин мэдүүлгэ бариһан үдэр болотор зургаан һарын туршада хинагдагша нюурай ажалаа ябуулдаг газартаа үгы байһан ушарһаа, үгы гэбэл, хинагдагша нюурай хэргэлжэ ошолго үнгэргэхэ аргагүй болгоһон бусад үйлэнүүдтэй (үйлэдэнгүй байлгатай) холбоотой хэргэлэмжын ерээд ошолго үнгэргэхэ аргагүй байгаа;

3) соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаанай мэдүүлгэ үгэһэн үдэр болотор жэлэй туршада урид үгтэһэн мэдүүлгээр хэргэлжэ ошолго үнгэргэгдөө;

4) мэдүүлгэ соо соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаанай тушаалта нюурнуудай гү, али тэдэнэй гэр бүлын гэшүүдэй бэлин шэбшэг гү, али доромжолһон үгэнүүд, ами наһанда, элүүр энхэдэ ба зөөридэ заналтанууд байна.

2.8.4. Хэргэлжэ ошолго үнгэргэхээ арсаха тухай шийдхэбэриг хинагдагша нюур № 248-ФЗ холбоото улсайд хууль тогтоогдоһон гуримаар буруушаажа болохо.

2.8.5. Хинагдагша нюур мэдүүлгэ бусааха, үгы гэбэл соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаанда тэрэниие үнгэргэхэ үдэр болотор ажалай табан үдэрһөө хойшо бэшэ дуулгажа, хэргэлжэ ошолго үнгэргэхэһөө арсалта эльгээхэ эрхэтэй.

2.8.6. Хинагдагша нюурай зүбшөөлөөр хэргэлэмжын айлшлалгын хэмжээндэ инспектор туршалгануудыг (жэшээнүүдыг) шэлэлгэ, зэмсэгэй шалгалта, шалгалта үнгэргэдэг.

2.8.7. Хинагдагша нюурай хэргэлэмжын айлшлалгын үедэ абтаһан тайлбаринууд ба зууршалганууд зууршалгын шэнжэтэй.

2.8.8. Хэргэлжэ ошолгын үедэ элирүүлэгдэһэн уялгата эрилтэнүүдэй хазагайруулгануудыг усадхаха тухай заабаринууд хинагдагша нюурнуудта үгтэхэ ёһогүй.

2.8.9. Хэрбэсэ хэргэлжэ ошолго үнгэргэхэдэ, хиналтын

объектнүүдэй хууляар хамгаалагдадаг үнэтэ зүйлнүүдтэ хоро (хохидол) хүргэхэ сэхэ аюул гү, али хоро (хохидол) үзүүлэгдээ гэжэ элирүүлэгдэһэн ушарта инспектор шалгалтын (хиналтын) хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэ тухай шийдхэбэри абахын тула соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаанай бүрин этигэмжэтэ тушаалта нюурта энээн тухай мэдээсэл дары эльгээнэ.».

1.9. 5.1-дэхи пунктда удаадахи удхатай абзац нэмэхэ:

"Шалгалтын ерээд ошолго, нүүдэл шалгалта, рейдын шалгалта холоһоо харилсалгын хэрэгсэлнүүдые хэрэглэн, тэрэ тоодо видео-конференц-холбооной аргаар, мүн «Инспектор» гэхэн гар утаһанай хабсаргалта хэрэглэн үнгэргэгдэжэ болохо.».

1.10. 5.2, 5.2.1-дэхи пунктнуудые удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«5.2. Шалгажа ошолго хадаа үйлэдбэрийн объектын тодорхой хинагдагша нюуртай ба (гү, али) эзэнтэй (ашаглагшатай) харилсалгын аргаар үнгэргэгдэдэг шалгалтын (хиналтын) хэмжээ ябуулга гэжэ ойлгогдоно.

5.2.1. Шалгажа ошолго хинагдагша нюурай (тэрэнэй халбаринуудай, түлөөлэлгэтэ газарнуудай, амяараа байгуулгын халбаринуудай) гү, али хиналтын объектын байдаг (ажал ябуулга бээлүүлдэг) газарта үнгэргэгдэнэ.».

1.11. 5.2.2-дэхи пунктын табадахи абзац удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«уялгата эрилтэнүүдэй ёһоор хинагдагша нюурай (тэрэнэй халбаринуудай, түлөөлэлгэтэ газарнуудай, амяараа байгуулгын халбаринуудай), үгы гэбэл хиналтын объектын байдаг (ажал ябуулга бээлүүлдэг) газарта байха ёһотой дансануудые эрилгэ;».

1.12. 5.2.3, 5.2.4-дэхи пунктнуудые удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«5.2.3. Шалгажа ошолго хинагдагша нюурта ба үйлэдбэрийн объектын эзэндэ уридшалан дуулгангүй үнгэргэгдэдэг.

5.2.4. Ажал ябуулга бээлүүлгын нэгэ газарта, үгы гэбэл үйлэдбэрийн нэгэ объектдэ (дэбисхэр дээрэ) шалгажа ошолго ажалай нэгэ үдэрэй хэм соо үнгэргэгдэдэг.».

1.13. 5.4.4-дэхи пунктда:

1.13.1. «Тайлбари» гэхэн үгэ «бэшэмэл тайлбаринууд» гэжэ хэлгэхэ.

1.13.2. Хоёрдохи абзацта «можын» гэжэ үгэ хаһаха.

1.14. 5.4.6-дахи удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«5.4.6. Баримтата шалгалта үнгэргэхэ болзор ажалай арбан үдэрһөө ехэ байха ёһогүй. Соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаанай хинагдагша нюурта эльгээһэн саһаа эрилтэдэ заагдаһан баримта бэшэгүүдые соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаанда тушааһан саг болотор баримта бэшэгүүдэй шалгалтын үедэ хаража үзэлгэдэ хэрэгтэй баримта бэшэгүүдые, мүн хинагдагша нюурта хинагдагша нюурай үзүүлһэн баримта бэшэгүүдтэ алдуунуудые ба (али) зүрилдөөнүүдые элирүүлгэ тухай, үгы гэбэл, тус баримта бэшэгүүдтэ байһан мэдээнүүдэй, мэдээнүүдэй зохихогүй тухай соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаанай мэдээсэл эльгээһэн саһаа хойшо

баримта бэшэгүүдые үзүүлхэ эрилтэнүүд, соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаанда байһан дансануудта ба (гү, али) гүрэнэй шалгалта (хиналта) бээлүүлхэдээ абаһан болон тус бэшэмэл тайлбаринуудые соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаанда тушааха саг болотор хэрэгтэй бэшэмэл тайлбаринуудые тушааха эрилтэнүүдтэй баримтата шалгалта үнгэргэхэ болзор тогтоогдоно.».

1.15. Пункт 6.2 удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«6.2. Тус дүримэй 6.3-дахи пунктда хараалагдаһан ушарһаа бэшэндэ гүрэнэй ба нютагай засагай туһа хангамжануудай ниитэ нэгэн портал ба (гү, али) гүрэнэй ба нютагай засагай туһа хангамжануудай нютаг можын портал хэрэглэн, соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаанда хинагдагша нюур гомдол сахим түхэлөөр тушаадаг. Эрхэтэнэй гомдол барихада, тэрэ юрын сахим гар табилгаар гү, али шангадхагдаһан мэргэжэлтэ сахим гар табилгаар баталагдаха ёһотой. Хуулийн эрхэтэ нюурай гомдол барихада, тэрэ шангадхаһан мэргэжэлтэ сахим гар табилгаар баталагдаха ёһотой.».

1.16. Пункт 6.4 удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«6.4. Хинагдагша нюурнууд сүүдэй урда тээхи гомдол бариха эрхэтэй, гүрэнэй шалгалта (хиналта) бээлүүлгын хэмжээндэ, тэдэнэй һанамжаар, эрхэнүүдэйнь ба хуулита ашаг һонирхолойнь сэхэ эбдэгдэһэн байгаа һаань:

1) шалгалтын (хиналтын) хэмжээ ябуулгануудые ба уялгата һэргылжэ ошолго үнгэргэхэ тухай шийдхэбэринүүдэй;

2) шалгалтын (хиналтын) хэмжээ ябуулгануудай ба уялгата һэргылжэ ошолгын, элирүүлэгдэһэн эбдэлгэнүүдые усадхаха тухай заабаринуудай шийдхэбэринүүдэй;

3) шалгалтын (хиналтын) хэмжээ ябуулгануудай ба уялгата һэргылжэ ошолгын хэмжээндэ соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаанай тушаалта нюурнуудай үйлэнүүдэй (үйлэдэнгүй байлгын);

4) хиналтын объектнуудые аюулай зохистой бүлэгтэ оруулха тухай шийдхэбэринүүдэй;

5) хинагдагша нюурнуудай мэдүүлгэнүүдээр уялгата һэргылжэ ошолго үнгэргэхые арсаха тухай шийдхэбэринүүдэй;

6) хинагдагша нюурнууд болон шалгалтын газарнууд тушаа № 248-ФЗ холбоото уласай хууляар хараалагдаһан һэргылэмжын болон (али) шалгалтын (хиналтын) хэмжээнүүдэй дүнгөөр соёлой угай баялигай газарнуудые хамгаалгын эмхинүүдэй абаһан бусад шийдхэбэринүүдэй.».

1.17. 6.5-дахи пунктда удаадахи удхатай абзац нэмэхэ:

«Соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаанай хүтэлбэрилэгшын (хүтэлбэрилэгшын орлогшын) шийдхэбэри, үйлэнүүд (үйлэдэнгүй байлга) тухай гомдол соёлой уг баялиг хамгаалгын тус зургаанай хүтэлбэрилэгшэ хаража үзэдэг.».

1.18. 6.6-дахи пунктда удаадахи удхатай абзацуудые нэмэхэ:

«№ 248 - ФЗ Холбоото уласай хууляар хараалагдаһан 40-дэхи статьягай 4-дэхи хубиин 1-3-дахи пунктнуудаар хараалагдаһан

үндэһэнүүдээр гомдол бариһан ушарта хиналтын (харалгын) хэмжээнүүдэй нэгэдэмэл бэшэмэл тоолбори руу шалгалтын (хиналтын) хэмжээнүүдэй бүридхэлэй дугаар;

хиналтын объектнүүдэй бүридхэлэй дугаар хиналтын янзлануудай ниитэ нэгэн тобьёгто (хиналтын объектые аюулай зохистой бүлэгтэ оруулха тухай шийдхэбэри тушаа гомдол барихада).».

1.19. Пункт 6.19 удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«6.19. Гомдол соёлой уг баялиг хамгаалгын зургаан сүүдэй урдахи гомдол барилгын дотор байгуулгада бүридхэлдэ абтаһан үдэрһөө арбан табан ажалта үдэрэй туршада хаража үзэгдэхэ ёһотой.

Хиналтын объектнүүдые аюулай зохистой бүлэгтэ оруулха тухай шийдхэбэри тушаа хинагдагша нюурай гомдол ажалай табан үдэрһөө ехэ бэшэ болзорто хаража үзэгдэхэ.».

2. Тус захирамжа албан ёһоор толилогдоһон үдэрһөө хүсэндөө орохо.

**Буряад Уласай Толгойлогшо –
Буряад Уласай Засагай
газарай Түрүүлэгшэ**

А. Цыденов

Толгойлогшын ба Засагай газарай Захиргаан
түлэб дурадхаа
утаһан 21-87-20